

Lidé o životní úrovni svých domácností

Technické parametry

Výzkum:	Naše společnost 2002
Otázky:	IDE.1, EU.28
Termín terénního šetření:	25. 11. - 2. 12. 2002
Počet respondentů:	1046
Reprezentativita:	obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let
Výběr respondentů:	kvótní výběr
Zveřejněno dne:	30. prosince 2002
Kód tiskové informace:	eu21230
Zpracoval:	Jan Červenka

Pravidelnou součástí výzkumů CVVM je otázka pokládaná všem respondentům: **„Považujete životní úroveň své domácnosti za velmi dobrou, za spíše dobrou, za spíše špatnou nebo za velmi špatnou?“** (viz. tabulka č. 1)

Tabulka č. 1 - **Subjektivní hodnocení životní úrovně domácnosti v r. 2002**

měsíc	1	2	3	4	5	6	7	9	10	11/12
velmi dobrá	4	5	4	5	3	5	3	5	5	6
spíše dobrá	56	55	62	59	57	58	56	62	59	62
spíše špatná	33	33	27	30	34	31	34	27	31	27
velmi špatná	5	4	5	4	5	4	5	4	4	4
+	60	60	66	64	60	63	59	67	64	68

Sloupcová procenta, dopočet do 100 % tvoří odpovědi „nevím“, údaj v posledním řádku představuje součet podílů „velmi dobrá“ a „spíše dobrá“, velikost náhodné statistické chyby činí +/- procentní body.

Tabulka č. 2 - **Dobrá životní úroveň domácnosti v r. 1995 – 2002**

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Průměr	59,6	61,0	57,4	54,8	56,7	58,9	61,5	63,1
Změna	X	+1,4	-3,6	-2,6	+1,9	+2,2	+2,6	+1,6

Průměry procentuálního podílu hodnocení velmi + spíše dobrá ze všech šetření v příslušném roce.

V šetření z přelomu listopadu a prosince 2002 více než dvě třetiny (68 %) respondentů označily životní úroveň své domácnosti za dobrou, 31 % ji naopak prohlásilo za špatnou. Z hlediska roku 2002 jde o vůbec nejpříznivější zaznamenaný výsledek, což ovšem není nikterak překvapivé, protože přelom listopadu a prosince, respektive začátek prosince představuje období, kdy je v průběhu roku subjektivní hodnocení životní úrovně domácnosti respondenta nejlepší i v dlouhodobém průměru. Tabulka č. 2, v níž jsou zaznamenány roční průměry procentuálního podílu příznivého hodnocení životní úrovně domácnosti,

ukazuje, že od roku 1999 již čtvrtý rok po sobě se subjektivní hodnocení životní úrovně domácnosti zlepšuje a že je v současnosti již zřetelně lepší, než bylo před výrazným propadem z let 1997 a 1998.

Hodnocení životní úrovně se zlepšuje s rostoucím příjmem či stupněm dokončeného vzdělání respondenta. Ke spokojenější části obyvatel patří mladí lidé ve věku 15 až 19 let, muži, podnikatelé a živnostníci, vyšší odborníci nebo řídicí pracovníci, studenti, svobodní nebo sezdaní lidé a potenciální voliči ODS. Skupiny vnímající svou životní úroveň jako horší tvoří především lidé nad 60 let, důchodci, nekvalifikovaní dělníci nebo fyzicky pracující zemědělci, nezaměstnaní, rozvedení či ovdovělí lidé, ženy, stoupenci KSČM a ti, kdo se nehodlají zúčastnit případných voleb do Poslanecké sněmovny.

Vedle bezprostředního hodnocení životní úrovně vlastní domácnosti jsme v rámci výzkumu Naše společnost 2002 prostřednictvím subjektivních výpovědí respondentů zkoumali i jejich finanční možnosti z hlediska pocitu dostatku či nedostatku peněz v rozpočtu domácnosti na některé dílčí kategorie zboží nebo služeb nezbytných k uspokojování základních či vyšších životních potřeb.¹

Tabulka č. 3 – **Dostatek a nedostatek peněz v rodinném rozpočtu (v %)**

	dostatek	nedostatek	neví, netýká se
potraviny	81,1	18,6	0,5
oblečení, obuv	56,5	42,9	0,6
bydlení, voda, energie	51,7	46,7	1,6
zařízení bytu, spotřebiče	33,8	62,6	3,6
předměty denní potřeby, drogistické zboží	73,0	25,7	1,3
kultura, sport, rekreace	37,3	58,7	4,1
zdravotní péče, léky	63,1	31,2	5,7
vzdělání, učební pomůcky	42,0	29,6	28,4

Tabulka č. 4 – **Nedostatek peněz v rodinném rozpočtu podle životní úrovně domácnosti respondenta (v %)**

	životní úroveň domácnosti	
	dobrá	špatná
potraviny	4,8 (0,8)	40,0 (6,0)
oblečení, obuv	20,7 (1,4)	78,2 (17,0)
bydlení, voda, energie	26,7 (4,2)	78,2 (20,8)
zařízení bytu, spotřebiče	45,3 (5,7)	89,4 (34,9)
předměty denní potřeby, drogistické zboží	8,3 (0,6)	53,1 (6,9)
kultura, sport, rekreace	41,0 (6,6)	86,9 (41,9)
zdravotní péče, léky	15,7 (0,9)	55,2 (11,7)
vzdělání, učební pomůcky	18,0 (3,4)	48,4 (16,3)

Údaj v závorce představuje velikost podílu těch, kdo pociťují „rozhodně“ nedostatek peněz.

¹ Otázka: „**Věnujme se nyní krátce životní úrovni Vaší domácnosti. Můžete nám říci, jaká je úroveň uspokojování životních potřeb ve Vaší domácnosti (rodině) v současnosti? U každé z následujících položek laskavě uveďte, zda pociťujete v rodinném rozpočtu dostatek nebo nedostatek finančních prostředků.**“ (jednotlivé položky viz. tabulka č. 3)

Výsledky šetření ohledně možností rodinných financí ukazují, že 18,6 % respondentů pociťuje nedostatek peněz na jídlo (včetně 2,8 %, kteří uvedli, že pociťují rozhodně nedostatek peněz), 25,7 % na běžné nepotravinářské zboží denní potřeby (3,1 % rozhodně), 42,9 % na oblečení či obuv (7,4 % rozhodně), 46,7 % na bydlení včetně výdajů za teplo, vodu, elektřinu apod. (10,6 % rozhodně), 62,6 % na vybavení domácnosti a jiné zboží dlouhodobého užívání (17,1 % rozhodně), 58,7 % na předměty a služby sloužící k uspokojování kulturních, rekreačních nebo sportovních potřeb (20,3 % rozhodně), 31,2 % na zdravotní péči, léky a zdravotnické potřeby (5,2 % rozhodně) a 29,6 % na vzdělávání členů rodiny, výdaje na studium a učební pomůcky (8,4 % rozhodně). Tabulka č. 4 dokládá, že problémy s rozpočtem pociťují především lidé, kteří subjektivně považují životní úroveň své domácnosti za špatnou. Podstatná část z nich má přitom větší či menší potíže i s uspokojováním nejzákladnějších životních potřeb potravinami a nepotravinářským zbožím denního užívání.